

Kitnæs-skatten ved Kignæs

På højdedragene på begge sider af Roskilde Fjord ligger mange gravhøje fra beboelser i bronzealderen (2000 – 500 f.Kr.). Her boede de rige bønder. Hornsherreds fjordlandskab med beskyttede øer, vige og strømsteder udgjorde naturgrundlaget for menneskenes tidlige bosættelser.

Kitnæs eller Kignæs, som det hedder i dag, er et højt, fremskudt næs, hvor fjorden er smallest og med udsigt over både Roskilde Fjord og Isefjorden. Området har haft både økonomisk og strategisk betydning. Man kan forestille sig, at der ikke alene blev udskibet og udvekslet landbrugsvarer, men også luksusvarer som glas og guldsmykker fra de romerske provinser og Frankeriget. Navnet på den nærliggende beboelse, Dråby, vidner også om stedets funktion. 'Drå' betyder drag, og et drag er et sted, hvor landet er smalt, og tolkes som et sted, man kan drage, dvs. trække skibe over eller op på land.

Kitnæs-skatten

I skoven Færgelunden lige syd for det stejle sandskred på kanten af Kignæsskrænten blev der i 1960'erne fundet en lille guldskat fra ældre germansk jernalder (5. – 6. århundrede e.Kr.). Fundet består af 20 guldrakteater og en pragtfibula. Fundet kaldes Kitnæs-skatten.

Brakteater – bractea, på latin 'tynd plade' – er nordiske efterligninger af romerske kejsermedaljoner. Dengang havde man ikke en egentlig møntøkonomi i Norden, men brugte såvel originale romerske mønter som lokale efterligninger til hængesmykker. Fibula er betegnelsen for kvindernes dragtnåle i oldtiden. Brakteaterne bærer mytologiske motiver.

De første fem brakteater blev fundet af forbigående på stranden. De var vasket ud af skrænten, som er under stadig nedbrydning. I 1966 fandt man ved en udgravning på stedet yderligere 15 brakteater og pragtfibulaen. I 1988 blev der i skoven bagved findestedet gravet efter spor af bosættelse, men uden held.

**Kitnæs-skatten. Fotograf:
Søren A. Sørensen**

Hvorfor grave dyrebare guldsmykker ned i bakken ved Kignæs?

Kitnæs-skatten kan være nedgravet af en stormand nær ved hans gård eller på hans foretrukne sted i naturen. Måske er skatten et offer til de guder, der er afbildet på smykkerne, eller måske er den nedgravet med senere afhentning for øje.

Skatten hænger formodentlig også sammen med Kignæsoddens økonomiske og strategiske betydning. Fjorden var i oldtiden en 'hovedfærdselsåre' til det samtidige kongernes Lejre. Rigdom kommer ikke ud af ingenting, og skatten skal ses og tolkes i forhold til landskabets muligheder for bosætning og dets ressourcer som dyrkbar ager og enge til græsning. Hertil kommer mulighederne for samhandel med andre fra nær og fjern.

Germansk jernalder er en forholdsvis dårligt belyst periode, men når der gøres fund herfra, er det ofte særdeles prangende fund. Perioden hører til den mest guldrige i danmarkshistorien, og fx Guldhornene hører hjemme her. Kitnæs-skatten er et typisk lokalt eksempel på periodens rige fund.

Fund som guldbrakteaterne i Kitnæs-skatten er danefæ. Danefæ – dødt eller herreløst gods – er fundne genstande af kulturhistorisk værdi, som skal afleveres til Nationalmuseet mod en godtgørelse.

Links og litteratur

Kitnæs-skatten befinder sig i dag på Nationalmuseet.
www.natmus.dk

Museet Færggården udstiller andre lokale fund, fx jernalderskattefundet fra Lærkefryd ved Jørlunde.
www.egnsmuseum-faergegaarden.dk

Området ved Kignæs inspirerede guldaldermaleren J. Th. Lundby til *En dansk kyst* (1842), som er et imponerende maleri af fjordlandskabet.
www.guldalder.dk

Med en GPS-modtager kan man finde Kitnæs-skattens præcise findested.
www.geocaching.dk

Søren A. Sørensen: *Oldtidsfund fra Færgegaardens arbejdsmark*, 1990.
Bogen kan købes på Museet Færggården eller lånes på biblioteket.